

б) соціальної готовності і здатності адекватно її реалізувати (володіти власними домаганнями і добиватися їх здійснення);

в) свободи від соціального страху (здатність усвідомлювати та знаходити власні домагання).

Впевнена поведінка не означає задавлення агресивних почуттів, вона сприяє редукції агресивної поведінки і зникненню причин агресії. Основні цілі асертивного тренінгу реалізуються через певні соціальні ситуації, які відпрацьовуються у рольовій грі або в реальних умовах. Вони охоплюють чотири основні категорії самоусвідомлюючої поведінки:

- 1) висувати вимоги;
- 2) говорити «ні» і критикувати;
- 3) встановлювати контакти;
- 4) відкрито привертати увагу до себе, до власних цілей та інтересів і дозволяти собі робити помилки.

У тренінгу асертивності використовуються такі методи:

- поведінкові вправи та рольова гра;
- оперантне кондиціонування;
- відеозворотний зв'язок;
- навчання за моделями.

У курсі «Комунікативні процеси в навчанні» нами було застосовано елементи тренінгу асертивності, але й вони мали свої позитивні результати: студенти зазначали, що набуті навички асертивної поведінки значно полегшують спілкування, особливо в ситуаціях, до яких підходять відпрацьовані моделі. Подолання невпевненості в собі, навіть в окремих ситуаціях, надають їм віру у свої можливості та спонукають до більш активної позиції у міжособистісних стосунках.

Отже, ми бачимо, що проблема невпевненості існує і є досить актуальною як для професійного, так і для особистого життя. Але треба усвідомлювати, що це не є вироком для особистості. Тренінг асертивності спрямований саме на подолання невпевненої поведінки та набуття відповідних комунікативних навичок для повноцінного толерантного спілкування.

Н. І. ЗАВІДОНОВА, ст. викладач кафедри іноземних мов факультету маркетингу КНЕУ

АДАПТАЦІЯ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВЕЛИКИХ АКАДЕМІЧНИХ ГРУПАХ

Вивчаючи досвід як національної, так і зарубіжної школи, можна виділити чотири основні

проблеми, з якими стикаються викладачі, що викладають у великих академічних групах. По-перше, виникає внутрішній дискомфорт викладача та нервозність, по-друге, з'являються дисциплінарні проблеми та проблеми керування групою, по-третє, дуже важко виконувати усну та письмову роботу в таких групах, та остання проблема — це відчуття провини від того, що через брак індивідуального підходу процес навчання, можливо, проявляється не повною мірою.

Комунікативні технології зазвичай включають широку концепцію індивідуалізаційного підходу. Якщо ми знайдемо ефективні технології, це дасть нам змогу спростувати досить популярне твердження про те, що викладання у великих групах є номінальним, і інтерактивний підхід взагалі неможливий. З іншого боку, всі вищезгадані проблеми дають нам змогу вільно експериментувати з новими підходами до інноваційних викладацьких технологій.

Існує три основні принципи, які характеризують індивідуалізацію навчання мови:

1. Програма, яка відповідає потребам, можливостям та інтересам кожного студента.
2. Персоналізовані цілі, засоби та перспективи для студентів.
3. Методи викладання, пристосовані до потреб студентів.

Очевидним є той факт, що зі свого боку студенти теж повинні мати відповідальність за процес навчання. Викладач відповідає за чітке формулювання завдання, яке своєю чергою має бути самостійно опрацьоване студентами, та за доступні матеріали для самостійної роботи.

Наступні види групової роботи набагато полегшують як сам процес навчання, так і оцінювання роботи студентів.

- Кожна велика група ділиться на підгрупи. Підгрупи отримують запитання для дальшого обговорення серед членів підгрупи. Потім вони мають доповісти результати обговорення решті групи. Під час доповіді члени всієї групи можуть пропонувати альтернативні питання для членів підгрупи.

- Кожна підгрупа отримує запитання, на яке вони мають дати письмову відповідь. Підгрупа розподіляє письмове завдання між собою. Кожен член підгрупи відповідає за певний етап в роботі чи за певну інформацію. Потім вони можуть обмінятися інформацією та оцінити один одного.

- Члени підгрупи можуть розподілити між собою завдання та отримати різні бали відповідно до ступеня складності виконаної роботи.

- Кожна підгрупа отримує індивідуальне завдання, яке вона готує та усно презентує безпосередньо під час занять.

Звичайно студенти, які відчули на собі результати індивідуалізованого підходу, залишають

заняття з почуттям самореалізації та досягнутих успіхів. Секрет цього успіху, можливо, полягає в тому, що вони допомагають один одному під час спільної роботи. Студенти також засвоюють набагато більше навчального матеріалу за дуже обмежений час, особливо коли різні підгрупи виконують різні завдання.

Н. Ю. ІВАНОВА, канд. філос. наук, доцент кафедри політології та соціології КНЕУ

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ПОЛІТОЛОГІЇ

Політична культура студентської молоді виявляється в інтересі до політичного життя України, але більша частина студентства має епізодичну зацікавленість у політиці, лише небагато студентів постійно цікавляться і беруть участь у політичному житті країни. Слід зазначити, що серед студентів КНЕУ майже немає таких, яких узагалі не цікавить політична ситуація в державі. Отже, завдання лекцій і семінарів з політології — підвищувати інтерес студентів до політичних питань і проблем. З огляду на це доцільно приділяти увагу таким аспектам тем курсу: суперечливий характер політики, політичні інтереси, функції політики в суспільстві, засади демократизації політики. Найліпші результати дає аналіз державної політики на прикладі різних держав.

Разом з тим у процесі викладання політології звертає на себе увагу досить високий ступінь недовіри студентства до діяльності політичних партій, органів влади. Найбільшою небезпекою для України студенти вважають безсилля політичної влади. Тому на ці проблеми слід звернути особливу увагу. Сучасним студентам потрібно дати ґрунтовні знання проблем влади та умов її легітимності в сучасному суспільстві.

Ураховуючи той факт, що в соціальному та загальногромадському плані настрої значної частини студентства характеризується почуттям соціального дискомфорту, песимізму, більше уваги треба приділяти позитивним характеристикам політичного розвитку в нашій країні, давати студентові можливість самостійно обирати ті питання, що є для нього найбільш актуальними.

Під час семінарських занять у групах часто виникають дискусії, суперечливі погляди, непримиримі позиції. Завдання викладача — не тільки дати можливість студентам розкрити свою точку зору, а й навчити їх прислухатись до інших; не силою голосу, а силою аргументів навчити доводити свою позицію, керуючись науковими підходами. Необхідно також звернути